

Szczecin, 20 sierpnia 2019 r.

Prof. dr hab. n. med. Edyta Płońska-Gościńskiak

Klinika Kardiologii

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

Ocena dorobku naukowego oraz dydaktycznego

**Dr. hab. n. med. Anny Fijałkowskiej, prof. Instytutu Matki i Dziecka
w Warszawie**

**w związku z postępowaniem o nadania tytułu naukowego
profesora nauk medycznych**

Przebieg pracy zawodowej

Dr hab. n. med. Anna Fijałkowska otrzymała dyplom lekarski I Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Warszawie w roku 1983. Po ukończeniu studiów rozpoczęła pracę jako asystent w Klinice Chorób Wewnętrznych, a następnie w Klinice Chorób Wewnętrznych Klatki Piersiowej Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie, gdzie była członkiem największego w Polsce ośrodka leczenia nadciśnienia płucnego. W 2012 roku została zatrudniona w Instytucie Matki i Dziecka w Warszawie. Kieruje Zakładem Kardiologii, a ponadto pełni funkcję Zastępcy Dyrektora do Spraw Nauki i Kierownika Studiów Doktoranckich. W Instytucie utworzyła Poradnię Kardiologii dla Kobiet w Cięży. Aktualnie Kandydatka pełni funkcję profesora Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie. W przebiegu swojej pracy zawodowej Dr hab. n. med. Anna Fijałkowska pracowała pod kierunkiem wybitnych

nauczycieli prof. dr. hab. n. med. Stanisława Filipeckiego i prof. dr. hab. n. med. Adama Torbickiego.

Dr hab. n. med. Anna Fijałkowska uzyskała specjalizację I stopnia z zakresu chorób wewnętrznych w 1988 roku, II stopnia w dziedzinie chorób wewnętrznych w 1995 roku oraz II stopnia z zakresu kardiologii w 2012 roku. W ramach odbywanych staży Kandydatka szkoliła się w zakresie klinicznym dotyczącym zatorowości płucnej, krążenia płucnego oraz zaawansowanych technik echokardiograficznych uczestnicząc w kursach Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego.

Ocena dorobku naukowego

Ogromny dorobek naukowy Dr. hab. n. med. Anny Fijałkowskiej oceniony przeze mnie na podstawie przesłanej dokumentacji i autoreferatu obejmuje łącznie 93 prace (w tym 57 oryginalne, spośród nich w 4 jako pierwszy autor) opublikowane w recenzowanych czasopismach krajowych i zagranicznych. Łączny współczynnik oddziaływania dorobku (prace oryginalne, opisy przypadków-19, prace poglądowe-14) jest bardzo wysoki i wynosi 101,279 (907 punktów MNiSW), w tym przed habilitacją 63,336. Po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego dorobek naukowy to 20 prac oryginalnych, 3 opisy przypadków i 5 prac poglądowych o łącznej wysokiej punktacji IF 36, 324 (403 punkty MNiSW). O wybitnym dorobku naukowym świadczy zwłaszcza ogromna liczba 57 prac oryginalnych. Indeks Hirscha dla całości dorobku wynosi 19. Wśród znakomitych czasopism naukowych, w których Kandydatka opublikowała swoje prace należy wymienić między innymi Chest, Circulation, Human Mutation, Acta Cardiologica, Pol Arch Med. Wewn, American Journal of Cardiology, European Respiratory Journal, International Journal of Cardiology, NEJM. Ponadto prezentowała doniesienia na wielu kongresach międzynarodowych.

Należy jeszcze raz podkreślić fakt, iż Dr hab. n. med. Anna Fijałkowska jest autorem imponującej liczby 57 prac oryginalnych. Jest także autorem 14 rozdziałów w podręcznikach i monografiach krajowych i zagranicznych, w tym 8 publikowanych po uzyskaniu habilitacji.

W bardzo bogatym dorobku naukowym Dr. hab. n. med. Anny Fijałkowskiej głównym nurtem badawczym stanowią pozycje dotyczące optymalizacji diagnostyki i terapii chorób krążenia płucnego. Ponadto kierunkami działalności naukowej Kandydatki są zagadnienia związane z ciążą w chorobach układu sercowo-naczyniowego oraz czynniki ryzyka sercowo-naczyniowego u dzieci i młodzieży. Wszystkie prace wykazują znakomite opanowanie szerokiego warsztatu badawczego i są ściśle powiązane z praktyką kliniczną. Kandydatka jest niewątpliwie ekspertem w tych dziedzinach w Polsce i w Europie.

W pierwszym okresie rozwoju naukowego przed uzyskaniem habilitacji badania Dr. hab. n. med. Anny Fijałkowskiej dotyczyły chorób osierdza u chorych z rakiem płuca, czego uwieńczeniem była rozprawa doktorska obroniona w 1994 roku pt. *„Ocena częstości występowania i charakteru zmian w osierdziu u chorych na drobnokomórkowego raka płuca”*. Prace związane z tematyką chorób osierdza zostały opublikowane w renomowanych czasopismach (J Canc Res and Clin Oncol, Supp Care Canc).

Optymalizacja diagnostyki i terapii nadciśnienia płucnego to jeden z głównych kierunków aktywności naukowej Dr hab. n. med. Anny Fijałkowskiej. Badania dotyczyły przydatności oznaczania osoczowego peptydu natriuretycznego typu B (NT-proBNP) w monitorowaniu leczenia i w prognozowaniu przeżycia pacjentów z nadciśnieniem płucnym, co zostało opublikowane w renomowanym czasopiśmie

Chest w 2006 roku. W pracy po raz pierwszy wykazano, że stężenie NT-ProBNP < 1400 pg/ml wiąże się z dobrym rokowaniem u pacjentów z nadciśnieniem płucnym, a publikacja była bardzo szeroko cytowana, w tym w wytycznych międzynarodowych towarzystw naukowych. Ukoronowaniem tych badań była napisana rozprawa habilitacyjna pt. „ *N-końcowy pro-peptyd natriuretyczny typu B jako nieinwazyjny wskaźnik rokowniczy w tętniczym nadciśnieniu płucnym*”, w której Autorka wykazała, że zachowanie stężenia NT-proBNP < 1400 pg/ml po 6 miesiącach celowanej terapii doustnej związane jest z korzystnym rokowaniem w 5-letniej obserwacji. Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk medycznych został nadany przez Radę Naukową Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie w 2009 roku. Warto podkreślić, że wyniki tych badań miały niewątpliwie charakter nowatorski w Polsce i w Europie.

Rezultaty kolejnych nowatorskich badań w temacie nadciśnienia płucnego dotyczących złej prognozy u chorych z wykrywalnym stężeniem troponiny T zostały zamieszczone w prestiżowym czasopiśmie Circulation w 2003 roku. W innej interesującej pracy z tego cyklu Autorka wykazała, że poszerzenie pnia płucnego u pacjentów leczonych z powodu nadciśnienia płucnego jest czynnikiem ryzyka nagłego zgonu sercowego (Chest, 2011). Kolejne badanie oceniające znaczenie septostomii przedsionkowej w leczeniu schyłkowego nadciśnienia płucnego zostało opublikowane również w prestiżowym czasopiśmie Chest w 2007 roku. Szereg innych prac z tematu nadciśnienia płucnego dotyczyło oceny dysfunkcji układu autonomicznego (Acta Cardiol, Ann Noninvas Electr), a ponadto zagadnienia predyspozycji genetycznych do nadciśnienia płucnego. Badania z zakresu genetyki odbywały się w ramach współpracy europejskiej z 6 wiodącymi ośrodkami europejskimi (Human Mutation, Circulation, American Journal Respiratory and

Critical Care Medicine). W tym miejscu trzeba też wspomnieć o współkoordynowaniu przez Kandydatkę pierwszego polskiego rejestru nadciśnienia płucnego w ramach grantu POLKARD i na tej bazie stworzenie propozycji programu terapeutycznego nadciśnienia płucnego w Polsce.

Ogromną wartość poznawczą oraz znaczenie kliniczne prezentowały prace dotyczące uwarunkowania klinicznego i problemów związanych z diagnostyką i leczeniem zatorowości płucnej. Między innymi były to pierwsze w Polsce prace dotyczące przydatności różnych testów w diagnostyce zatorowości płucnej w wykluczeniu choroby (Pol Arch Med. Wewn, Pneumonol Alergol Pol). Autorka uczestniczyła również w pionierskich badaniach określających znaczenie rokownicze biomarkerów (troponin sercowych, peptydu natriuretycznego typu B) i parametrów echokardiograficznych obciążenia prawej komory (Chest, Eur Resp J) u chorych z zatorowością płucną. Ponadto była członkiem zespołu, który zidentyfikował echokardiograficzny objaw 60/60 w diagnostyce ostrej zatorowości płucnej, uwzględniony w wytycznych europejskich (Am J Cardiol).

Jako współkoordynator dużego badania wieloośrodkowego pacjentów operowanych z powodu nowotworu złośliwego leczonych profilaktycznie heparyną drobnocząsteczkową wykazała zbyt krótki czas stosowania profilaktyki w Polsce, ale jednocześnie jej bezpieczeństwo (J of Clin Oncol, Contemp Oncol, Nowotwory). Uczestniczyła także w badaniach oceniających skuteczność i bezpieczeństwo nowych doustnych antykoagulantów w leczeniu żyłnej choroby zakrzepowo-zatorowej (Chest). Wpływ poważnych powikłań krwotocznych na śmiertelność wewnątrzzpitalną chorych z zatorowością płucną był tematem jej publikacji realizowanej w ramach programu POLKARD (Int J Cardiol).

Kolejny obszar zainteresowań w rozwoju naukowym Dr hab. n. med. Anny Fijałkowskiej zajmuje niezwykle ważna problematyka znaczenia ciąży w chorobach układu sercowo-naczyniowego. Kandydatka wykazała, że ciąża jest najsilniejszym czynnikiem ryzyka nieprawidłowego postępowania diagnostycznego przy podejrzeniu zatorowości płucnej (Arch Med. Science). Tematykę kontynuuje w ramach Rejestru ZATPOL Zatorowości Płucnej u Kobiet w Ciąży. Rozpoczęła też badania nad mechanizmami adaptacji serca do przeciążenia objętościowego i ciśnieniowego w ciąży ocenianymi za pomocą profilu miRNA (Adv Clin Exp Med.).

Następna płaszczyzna działalności badawczej Dr. hab. n. med. Anny Fijałkowskiej to tematyka prewencji kardiologicznej u dzieci i młodzieży. Jest głównym badaczem w projekcie WHO w Polsce w ramach Narodowego Programu Zdrowia oceniającym częstość nadmiaru masy ciała i jego uwarunkowań u dzieci w pierwszych klasach szkoły podstawowej, obejmującego w Polsce z inicjatywy Autorki także pomiar wysokości ciśnienia tętniczego. Dotychczasowe wyniki wykazują, że działania prewencyjne u dzieci powinny opierać się na odpowiedniej diecie, większej aktywności fizycznej i większym spożyciu warzyw i owoców (Nutritions). Ponadto stwierdzono ścisłą zależność nieprawidłowo wysokiego ciśnienia tętniczego z nadmiarem masy ciała u dzieci. W ramach innego badania WHO dotyczącym młodzieży okazało się, że polskie 15-latki rzadziej palą papierosy, choć w mniejszym stopniu w grupie dziewcząt (Przegl Lek). Obecnie Autorka kontynuuje te badania, z uwzględnieniem monitorowania nowymi technikami.

Dr hab. n. med. Anna Fijałkowska jest Krajowym Koordynatorem Europejskiego Rejestru Kardiomiopatii Okołoporodowej.

Habilitantka była recenzentem wielu prac do renomowanych czasopism recenzowanych, między innymi European Respiratory Journal, Developmental Period Medicine, Kardiologia Polska, Pneumonologia i Alergologia Polska oraz recenzentem abstraktów na kongresach ESC.

Dr hab. n. med. Anna Fijałkowska otrzymała nagrody naukowe od Dyrektora Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie (2018) i od Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego (2004).

Podsumowanie dorobku naukowego

W podsumowaniu należy podkreślić, że Dr hab. n. med. Anna Fijałkowska posiada ogromny dorobek naukowy, istotnie zwiększony po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego, publikowany w renomowanych światowych czasopismach zagranicznych. Dorobek w wielu obszarach jest nowatorski na skalę polską i międzynarodową, wnoszący zarówno interesujące elementy poznawcze, jak również wiele wartości do wykorzystania w codziennej praktyce klinicznej. Jest jednym z najwybitniejszych polskich i europejskich specjalistów zajmujących się problematyką chorób krążenia płucnego oraz uznanym w Polsce i poza granicami ekspertem w ocenie roli ciąży w chorobach układu sercowo-naczyniowego i prewencji kardiologicznej u dzieci i młodzieży. Najważniejsze osiągnięcia badawcze dotyczą diagnostyki i terapii nadciśnienia płucnego i zatorowości płucnej, gdzie Kandydatka jest Autorką wybitnych na świecie prac cytowanych w wielu wytycznych międzynarodowych. Jednocześnie ogromny szacunek wzbudza wszechstronność Kandydatki jako badacza i lekarza praktyka mającego rzadki

dar posiadania tak szerokiej wiedzy i umiejętności z pogranicza tak wielu dziedzin kardiologii dorosłych, kobiet w ciąży, dzieci i młodzieży. Obrazu wybitnego naukowca dopełnia współpraca międzynarodowa w wielu projektach badawczych.

Ocena dorobku dydaktycznego i organizacyjnego

Kandydatka jest uznanym w Polsce wykładowcą. Prowadzi wykłady na Wydziale Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego dla studentów położnictwa na temat kardiologii okresu ciąży. Prowadzi też wykłady na kursach atestatacyjnych CMKP oraz na polskich konferencjach i warsztatach na temat funkcji prawej komory serca, nadciśnienia płucnego, żylnej choroby zakrzepowo-zatorowej oraz kardiologii w ciąży. W latach 2000-2012 była organizatorem i kierownikiem naukowym Kursów CMKP na temat zatorowości płucnej i żylnej choroby zakrzepowo-zatorowej oraz organizatorem Kursu Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego „Pulmonary Embolism” w 1999 roku.

Kandydatka przed habilitacją była autorem 2 rozdziałów w podręcznikach międzynarodowych i 4 rozdziałów w podręcznikach krajowych. Po habilitacji była współautorką jednego rozdziału w podręczniku międzynarodowym i 7 w krajowych oraz autorem czterech monografii krajowych.

Dr hab. n. med. Anna Fijałkowska była promotorem 1 zakończonego przewodu doktorskiego oraz jest promotorem dwóch wszczętych przewodów doktorskich. Pełniła funkcję recenzenta jednego przewodu habilitacyjnego i recenzenta 4 doktoratów.

Kandydatka jest aktywnym członkiem Komisji Bioetycznej przy Instytucie Matki i Dziecka. Ponadto jest członkiem Komitetu Naukowego Kongresów Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego (PTK), członkiem Komisji PTK ds. Wytycznych i Szkolenia oraz Komisji Promocji Zdrowia PTK. Są to bardzo zaszczytne funkcje w kardiologii polskiej. Kandydatka jest ekspertem zewnętrznym Narodowego Centrum Nauki, ekspertem Rady ds. Zdrowia Publicznego, ekspertem zewnętrznym dla projektu Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego i projektu dla MZiOS dotyczącego wymagań dla środków spożywczych dla dzieci i młodzieży.

Dr hab. n. med. Anna Fijałkowska jest członkiem PTK i Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego. Była Przewodniczącą Sekcji Krążenia Płucnego PTK w latach 2010-2011, a następnie Przewodniczącą Komisji Rewizyjnej tej Sekcji i członkiem Zarządu Fundacji Nadciśnienia Płucnego. Obecnie pełni funkcję Przewodniczącej-elekt Sekcji Chorób Serca u Kobiet PTK. Jest ponadto członkiem Sekcji Prewencji i Epidemiologii PTK oraz Sekcji Echokardiografii PTK.

Dr hab. n. med. Anna Fijałkowska uczestniczyła w imponującej liczbie krajowych i międzynarodowych grantów naukowych dotyczących nadciśnienia płucnego, ostrej zatorowości płucnej, chorób ciężarnych, onkologii klinicznej, otyłości u dzieci, profilaktyki zdrowotnej u młodzieży, diagnostyki układu sercowo-naczyniowego u dzieci. W 4 grantach pełniła funkcję kierownika projektu, w 1 koordynatora krajowego, a w innych - wykonawcy i opiekuna naukowego.

Należy podkreślić dodatkowe zasługi organizacyjne Kandydatki, między innymi zorganizowanie pierwszej Konferencji Sekcji Krążenia Płucnego PTK w 2011 roku, współorganizowanie 2 Kongresów PTK, członkostwo w komitetach organizacyjnych Konferencji Pulmonary Circulation w 2006 roku oraz Forum

Krążenia Płucnego w 2009 roku i Konferencji „Choroby serca a choroby płuc” w 2014 roku.

Podsumowanie dorobku dydaktyczno-organizacyjnego

W podsumowaniu dorobku dydaktyczno-organizacyjnego Dr hab. n. med. Anny Fijałkowskiej należy podkreślić, że oprócz unikalnego dorobku naukowego Kandydatka ma również ogromne osiągnięcia dydaktyczne oraz talenty organizatorskie, w tym zwłaszcza uznanie budzi umiejętność połączenia pracy wybitnego naukowca, bardzo dobrego dydaktyka, profesora nadzwyczajnego Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie, Kierownika Zakładu Kardiologii, Zastępcy Dyrektora ds. Nauki i członka Komisji Bioetycznej. W dorobku dydaktycznym zwracają uwagę jej duże zasługi szkoleniowe w zakresie diagnostyki i terapii chorób krążenia płucnego i znaczenia ciąży w chorobach układu sercowo-naczyniowego. W dorobku organizatorskim wielki szacunek budzi jej praca organizatorska i dydaktyczna w Sekcji Krążenia Płucnego PTK oraz wypełnianie funkcji członka w Komisjach PTK do spraw Wytycznych i Szkolenia i Komisji Promocji Zdrowia oraz członka Komitetu Naukowego Kongresu PTK w Warszawie.

Wniosek końcowy

Dr hab. n. med. Anna Fijałkowksa posiada oryginalny i niezwykle wartościowy, liczący się w skali krajowej oraz międzynarodowej dorobek naukowy w zakresie kardiologii. Wyniki jej badań naukowych są publikowane w renomowanych czasopismach zagranicznych, a jej prace łączą aktywność naukowo-badawczą z praktyką kliniczną. Kandydatka wniosła własny, niepodważalny pionierski wkład w rozwój polskiej i europejskiej kardiologii, a

zwłaszcza w dziedzinie diagnostyki i leczenia nadciśnienia płucnego i zatorowości płucnej, w których to dziedzinach jest niewątpliwie wybitnym ekspertem w Polsce i na świecie. Dr hab. n. med. Anna Fijałkowska obdarzona jest ogromną intuicją badawczą i jednocześnie zdolnościami dydaktycznymi. Jest wszechstronnie wykształconym lekarzem kardiologiem oraz znakomitym dydaktykiem. Posiada dodatkową cechę wyróżniającą ją spośród wielu badaczy, posiada wiedzę i umiejętności z zakresu bardzo szeroko pojętej kardiologii – dzieci, młodzieży, dorosłych i kobiet w ciąży. Dlatego z głębokim przekonaniem popieram wniosek Rady Naukowej Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie o nadanie Dr. hab. n. med. Annie Fijałkowskiej tytułu naukowego profesora nauk medycznych, a jednocześnie potwierdzam spełnienie w tym kierunku określonych wymagań ustawowych.

PROFESOR
KLINIKA KARDIOLOGII
Prof. dr hab. n. med. Edyta Płońska-Gościński

Prof. dr hab. n. med. Edyta Płońska-Gościński

Klinika Kardiologii PUM w Szczecinie